

N:o 48.

Af herr **K. V. Rydén**, om höjdt anslag för beredande af understöd åt äldre blifvande småskollärare m. fl.

Innevarande års statsverksproposition upptager under tionde hufvudtiteln (punkt 15, sid. 5) ett anslag af 18,000 kronor för beredande af ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, hvilka efter att hafva i minst 15 års tid oförvitligen tjänstgjort, afgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt nådiga reglementet den 22 juni 1892.

Understödet har, enligt hvad ecklesiastikministerns till statsrådsprotokollet lämnade upplysningar gifva vid handen, under år 1907 utgått till 160 understödstagare med 100 kronor åt hvarje. Åtta nya understödstagare ha under året tillkommit. Då statsrådet önskar ha någon summa reserverad för eventuella, nya ansökningar under år 1909, föreslås ingen nedsättning i den för i år utgående summan af 18,000 kronor.

Frågavarande anslag har från början tillkommit på grund af beslut vid 1898 års riksdag. Med hufvudsakligt bifall till en motion af J. P. Zakrisson begärde Riksdagen den 13 maj 1898 i skrifvelse till Kungl. Maj:t utredning, under hvilka förhållanden ett ålderdomsunderstöd till lämpligt belopp årligen måtte kunna beredas småskollärare eller lärarinnor, som i minst 15 års tid oförvitligen tjänstgjort utan att efter sin afgång från innehafd tjänst hafva erhållit pension enligt kungl. förordningen af den 22 juni 1892. År 1900 hade denna utredning verkställts, och afläts på grund af densamma proposition till 1901 års Riksdag, som i allt väsentligt godkände regeringens förslag. Från 1902 års början har sålunda det af ecklesiastikministern i årets statsverksproposition föreslagna understödet utgått. Anslagssumman var under

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 19 Häft. (N:is 48, 49).

de 4 första åren 1,400 kronor högre än den för år 1909 begärda men har sedan 1906 utgått med 18,000 kronor årligen.

Understödet utgår endast till dem, som

1. afgått före utgången af år 1891;
2. vid afgången från tjänsten fyllt 55 år; samt
3. styrkas befinna sig i behöfvande omständigheter.

Understödet, som utgår med högst 100 kronor, har från början dikterats uteslutande af *billighetsskäl*. Någon intjänad rättighet ha dessa före tillkomsten af det från 1892 reglementerade ålderdomsunderstödet afgångna småskollärare icke att åberopa. Och Riksdagen har från början uppställt »behöfvande omständigheter» som afgörande villkor för understöds utbetalande. Understödsbeloppet var från början afsedt att vara ett *maximibelopp* men har helt naturligt på grund af dess knapphet äfven blifvit *minimibeloppet*.

Erkännas måste, att det af Riksdagen anslagna beloppet redan vid sin tillkomst var synnerligen ringa. De senare årens stora prisstegring å lifsförnödenheterna har naturligtvis i hög grad ökat dess knapphet, så mycket mera, som prisstegringarna ovillkorligen hårdast drabba dem, som redan förut befinna sig vid gränsen till det rena armodet.

Det är här fråga om en liten återstod af dem, som under svåra förhållanden, med synnerligen små lönar och under allsköns uppoffringar varit med om att bryta bygd för folkbildningen i vårt land. Många af dem ha utfört en lifsgärning i arbete och uppoffring, som icke är mindre därför, att den skett under i yttre hänseende ringa och ogynnsamma förhållanden. Det synes mig, som om samhället borde behjerta dessa gamla veteraners ställning något mera, än hittills skett. De äro alla öfver 70 år gamla, försörjningsförmågan är mångenstädes fullständigt borta, och 100 kronor om året, som för de flesta torde utgöra enda existensmedlet, kunna ej hålla den rena nöden borta.

För en motsvarande grupp, äldre behöfvande folkskollärare, har Riksdagen vid olika tillfällen företagit höjning af understödet. Före år 1899 utgick det med 250 kronor. År 1899 höjdes det till 300, 1901 till 350 och med innevarande års ingång på grund af fjorårets riksdagsbeslut till 400 kronor.

Innevarande Riksdag kommer sannolikt icke att åtskiljas utan att ha reglerat småskollärarekårens löner, såsom det är att hoppas, till belopp, som göra denna kårs ekonomiska ställning någorlunda tillfredsställande. Jag dristar mig därför vördsamt i dessa dagar, då *stora* löne-

regleringar föreslås på många andra håll, rikta Riksdagens uppmärksamhet på dessa gamla trotjänare, som kämpa med nöden.

En förhöjning af understödet till ett maximum af 200 kronor synes mig vara synnerligen behjärtansvärdt och högst nödigt. Beloppet, som åtgår, blir ej stort. Ett fördubblande af det af Kungl. Maj:t begärda anslaget torde visserligen icke vara erforderligt, men då jag ej är i tillfälle att precisera någon annan summa, nödgas jag stanna vid yrkandet härom, i hopp att vederbörande utskott afmäter detsamma till eventuellt lägre belopp, som synes skäligt. År efter år kommer anslaget att minskas i samma mån, som dessa skolans gamla tjänare gå bort. Och det belopp, som vid ett bifall till denna motion komme att utgå från statskassan, skulle helt visst icke verka alltför betungande på en budget, å hvilken få mera behjärtansvärda anslag förekomma. Men genom ett Riksdagens bifall till denna framställning skulle samhället bidra att breda mindre mörka skuggor öfver dessa sina i ett plikt-troget och uppoffrande arbete grånade veteraners lefnadsafton.

Med stöd af hvad jag ofvan anført tillåter jag mig värdsamt hemställa,

att Riksdagen ville för år 1909 å allmänna indragningsstaten anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag af 36,000 kronor för beredande af ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, hvilka, efter att hafva i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, afgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt nådiga reglementet den 22 juni 1892, och under villkor:

att det belopp, hvartill understöd högst må meddelas, bestämmes till 200 kronor; samt att i öfrigt af Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelser och villkor af Riksdagen godkännas.

Stockholm den 24 januari 1908.

Värner Rydén.

I motionen instämma:

<i>Axel Lundblad.</i>	<i>J. P. Jesperson.</i>	<i>Sam. Söderberg.</i>
<i>Otto Persson.</i>	<i>Jöns Åkesson.</i>	<i>Alfr. Fornander.</i>
<i>A. Hansson</i> i Solberga.	<i>John Erlansson.</i>	<i>Axel E. Lindvall.</i>
<i>S. J. Enander.</i>	<i>Gustaf B. Hellman.</i>	<i>P. M. Olsson.</i>
<i>K. J. Larsson</i> i Bondarfve.	<i>O. W. Redelius.</i>	<i>Esbjörn Persson.</i>
<i>Aug. Larsson.</i>	<i>Nils Jönsson</i> i Kvarnberga.	<i>Adolf Johansson.</i>
<i>Carl Jansson.</i>	<i>L. Gust. Broomé.</i>	<i>E. Sundin.</i>
<i>A. Thylander.</i>	<i>G. M. Sandin.</i>	<i>Karl Otto.</i>
<i>S. H. Kvarnzelius.</i>	<i>Oskar Berg.</i>	<i>Joh. Ström.</i>
<i>J. M. Juhlin.</i>	<i>J. G. Hazén.</i>	<i>A. A. Eriksson.</i>
<i>P. Hörnstén.</i>	<i>M. Matsson.</i>	<i>Per N:son Bosson.</i>
<i>M. E. Svallingson.</i>	<i>Oscar Forssling.</i>	<i>Johan Ericsson.</i>
<i>E. C. Kropp.</i>	<i>Adolf Janson.</i>	<i>W. Johansson</i> i Öja.
<i>J. Andersson,</i> Baggböle.	<i>Per Pehrsson,</i> Österby.	<i>Fr. Canell.</i>
<i>Nils Larsson.</i>	<i>Fridtjuv Berg.</i>	<i>Robert Johansson.</i>
<i>Bernh. Eriksson.</i>	<i>Anders Olsson.</i>	<i>Nils Persson.</i>
<i>A. C. Gunnarsson.</i>	<i>O. G. Erikson.</i>	<i>N. Edv. Lindberg.</i>
<i>Carl Gustafsson.</i>	<i>David Pettersson.</i>	